

พฤติกรรมและความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

2 ฝั่งโขง กรณีศึกษา จังหวัดนครพนม

Behaviour and Satisfaction Towards the Management of Cruise Tourism along the Mekong River: A Case Study of Nakhon Phanom Province

ชลิดา ช่วยสุข¹, ดาริกาญจน์ วิชาเดช^{2*}, จิราภรณ์ พรหมเทพ³, อัจฉริยา ทุมพานิชย์⁴ และ ชัยรัชช ศิริบวรพิทักษ์⁵
Chalida Chuaysook¹, Darikarn Wichadech^{2*}, Chirabhron Promthep³, Atchariya Thumpanit⁴
and Chaithawat Siribowonphitak⁵

^{1,3}สาขาการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

²สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

⁴สาขาการโรงแรม ภัตตาคาร และอีเว้นท์ วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

⁵สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,3}Program in Tourism and Service Industry, Tourism and Service Industry College,
Nakhon Phanom University

²Program in Tourism Business Administration, Northeastern University

⁴Program in Hotel, Restaurant and Event, Tourism and Service Industry College,
Nakhon Phanom University

⁵Program in Hotel and Tourism, Faculty of Management Science,
Rajabhat Maha Sarakham University

*Corresponding author's email: darikarn.wic@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

24 กันยายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

19 มกราคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

17 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของจังหวัดนครพนม และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ใช้ที่วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เดินทางมายังจังหวัดนครพนม จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมายังจังหวัดนครพนม มีจุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อการพักผ่อน นักท่องเที่ยวไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ มีระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม จำนวน 1-2 วัน เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครพนมเท่านั้น และมีค่าใช้จ่าย

ในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท 2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) พบว่าด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความน่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และความหลากหลายของผู้คนและวิถีชีวิตชนเผ่า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงของจังหวัดนครพนม โดยการจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ เพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำให้มากขึ้น สถานประกอบการการท่องเที่ยวควรมีการนำเสนอรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่นักท่องเที่ยวทุกคนสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้มากขึ้น และผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรสร้างกิจกรรมสำราญทางน้ำรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อลดความต้องการที่สูงในช่วงฤดูท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขง, พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว, นครพนม

ABSTRACT

This research aims to 1) examine the behavior of cruise tourists in Nakhon Phanom Province and 2) assess tourist satisfaction with managing cruise tourism based on the Travel and Tourism Competitiveness Index (TTCI). A quantitative research approach was adopted, with a sample group of 400 cruise tourists visiting Nakhon Phanom. Data were collected through questionnaires and analyzed using descriptive statistics. A purposive sampling method was applied. The findings revealed that: 1) most cruise tourists travelled to Nakhon Phanom by private car. Their primary purpose was leisure; most had no prior cruise tourism experience. Their trips typically lasted 1-2 days, and they travelled only within the province. The average travel expenditure per trip ranged from 15,001 to 20,000 Baht. 2) Regarding satisfaction with the management of cruise tourism based on TTCI indicators, the overall satisfaction level with natural and cultural resources was very high, with an average score of 4.24. Specifically, the attractiveness of cultural resources, unique traditions, festivals, and the diversity of people and tribal lifestyles received the highest ratings, with an average score of 4.28. The study suggests that cruise tourism management in Nakhon Phanom should focus on increasing recreational water-based activities. Tourism operators are encouraged to offer more inclusive water activities that cater to all tourists. Additionally, new cruise activities should be developed to alleviate high demand during peak tourist seasons.

Keywords: Mekong River Cruise Tourism, Tourist Behavior, Tourist Satisfaction, Nakhon Phanom

บทนำ

แม่น้ำโขง แม่น้ำสายเลือดใหญ่ของคนภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของไทย โดยแม่น้ำโขงถือกำเนิดจากเทือกเขาหิมาลัย เกิดจากการละลายของหิมะและน้ำแข็งบริเวณที่ราบสูงทิเบต ในบริเวณตอนเหนือของทิเบต ผ่านประเทศจีน ประเทศพม่า ประเทศลาว เริ่มไหลผ่านดินแดนประเทศไทยบริเวณ “สามเหลี่ยมทองคำ” ที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ไหลเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยกับสปป.ลาว ผ่านจังหวัดเชียงราย เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี เป็นระยะทาง 1,520 กิโลเมตร ถือว่าเป็นแม่น้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงผู้คนในด้านต่าง ๆ รวมถึงภาคของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ในขณะที่คงความเป็นจุดเด่นในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย และตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมไว้ได้อีกด้วย จึงได้มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 20 ปี ซึ่งประกอบไปด้วย 6 แผนแม่บทด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม 2) การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ 3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย 4) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 5) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค และ 6) การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ นับเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงของไทย โดยเน้นในเรื่องความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบคลุมการท่องเที่ยวทางน้ำในทุกรูปแบบ ซึ่งได้มีการกล่าวถึงและระบุประเด็นการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Experience) ด้วยการมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวครบวงจร ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวศักยภาพสูงที่หลากหลายและสร้างสรรค์ของไทย (High-Potential and Creative Tourism) โดยมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมทางน้ำ เช่น การดำน้ำ เซิร์ฟ และพายเรือคายัค ยังรวมถึงการพัฒนาการบริการ และแหล่งท่องเที่ยวตามเส้นทางทางทะเล ชายฝั่ง และแม่น้ำสำคัญ โดยการบูรณาการความร่วมมือทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่โดดเด่นและมีคุณภาพ (Coastal Maritime and River Tourism) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566)

จังหวัดนครพนมที่มีลักษณะเป็นแนวยาวตามฝั่งแม่น้ำโขง ประมาณ 153 กิโลเมตร มีพื้นที่อาณาเขตด้านทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2564) กิจกรรมการท่องเที่ยวเมื่อมาจังหวัดนครพนมอีกอย่างหนึ่ง คือ การได้ล่องเรือชมความงามของ 2 ฝั่งแม่น้ำโขง ล่องเรือสัมผัสบรรยากาศ และวิถีชีวิตของคนที่อยู่บริเวณรอบ ๆ ของแม่น้ำโขง อาจจะได้ตลอดเส้นทางที่เรือล่องผ่าน และการล่องเรือชมความงามของแม่น้ำโขงของจังหวัดนครพนมนั้น มีหลายรูปแบบให้นักท่องเที่ยวได้เลือกมาสัมผัส มีทั้งรูปแบบของเรือเทศบาล นครพนม เรือเอกชน เรือของชาวบ้าน หรือเรือข้ามฟากนครพนม เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว ที่จะพานักท่องเที่ยวไปชมความงามของแม่น้ำโขง หรือข้ามไปท่องเที่ยวยังประเทศเพื่อนบ้าน แต่เรือก็มี

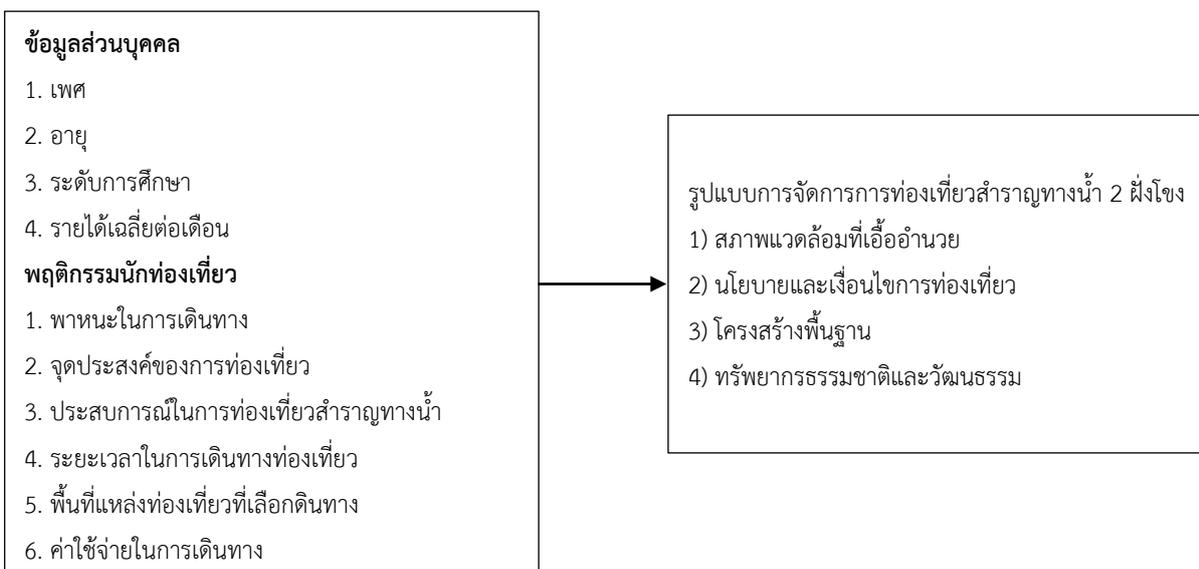
ความสวยงาม สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความชื่นชอบของนักท่องเที่ยว อีกทั้งจังหวัดนครพนมยังมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนมของไทยในระดับสากล ผ่านการจัดการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว ภายใต้การนำศักยภาพ การมีพื้นที่ของจังหวัดติดฝั่งแม่น้ำโขง และมีทิวทัศน์ที่สวยงามเป็นโอกาสสำคัญที่จะทำให้เมืองนครพนม สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและอินโดจีนได้ (ประจวบ จันทรมั่น, 2565)

ในช่วงปีที่ผ่านมา ปี พ.ศ. 2566 จังหวัดนครพนมมีรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 3,526.49 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 คิดเป็นร้อยละที่เพิ่มขึ้น 45.47 ในปี พ.ศ. 2566 มีจำนวนท่องเที่ยว รวม 2,204,220 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 42.33 (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและ กีฬากระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) และในปี พ.ศ.2566 มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ย 76.77 % เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2565 เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.76 และการลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้น พบว่า กิจกรรม การท่องเที่ยวทางน้ำของจังหวัดนครพนมได้รับความนิยมขึ้นมาก รวมทั้งผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้ให้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของรายได้จากนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม (ชลิตา ช่วยสุข, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 มกราคม 2566) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง จังหวัดนครพนม เพื่อนำข้อมูลไปต่อยอดในการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำในจังหวัดนครพนม ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พาหนะในการเดินทาง จุดประสงค์ของการท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เลือกเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม และในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ World Economic Forum (2019) คือ ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันการเดินทางและการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ของ 140 ประเทศทั่วโลกเป็นตัวแปรในการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563) ได้ให้คำนิยามเชิงแนวคิด (Conceptual Definition) ของการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำว่า “การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ หมายถึง การท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ชายฝั่ง ทะเล แม่น้ำ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำอื่น ๆ รวมถึงกิจกรรมทางน้ำ โดยผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวเรือสำราญ เรือยอร์ช เรือท่องเที่ยวท้องถิ่นและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง มีการเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสร้างความประทับใจตลอดการเดินทาง” การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นการถูกให้ความหมายไว้อย่างมากมายตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ เช่น การให้ความหมายตามการจัดแบ่งตามประเภทของแหล่งน้ำ อาทิ ทะเล แอ่งน้ำ แม่น้ำ คลอง ทะเลสาบ หรือท่าจอดเทียบเรือ หรือบางครั้งถูกจัดแบ่งคำจำกัดความตามประเภทของกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น การดำน้ำ การเล่นเรือ หรือฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว (Jennings, 2007)

Lapko and Panasiuk (2019) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยกิจกรรมสันทนาการ และกีฬาทางน้ำทุกรูปแบบทั้งบนน้ำและใต้น้ำ ไม่ว่าจะเป็นทางทะเล (Sea Cruise) หรือแม่น้ำ (River Cruise) รวมถึงเป็นกิจกรรมการขนส่งที่ใช้น้ำเป็นเส้นทางคมนาคม เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นการรวมกิจกรรมการขนส่ง (Logistic) และกิจกรรมของนักท่องเที่ยวไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำยังเป็นกิจกรรมนันทนาการ หรือการเดินทางทางน้ำบนพาหนะที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้โดยสารสามารถเพลิดเพลินกับการพักผ่อน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่รวมเอาสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางน้ำ ตลอดจนความบันเทิงในขณะที่ยู่เดินทางได้เพลิดเพลินกับทัศนียภาพขึ้นชมทิวทัศน์ธรรมชาติบนเส้นทาง หรือสถานที่ท่องเที่ยว (Fachrudin and Lubis, 2016)

รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของ World Economic Forum (2019) คือ ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันการเดินทางและการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ของ 140 ประเทศทั่วโลก โดยพิจารณาจากกลุ่มปัจจัยและนโยบายที่จะพัฒนาภาคการเดินทางและการท่องเที่ยวไปสู่ความ World Economic Forum (WEF) ได้เผยแพร่รายงานความสามารถในการแข่งขันด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว ที่เรียกว่า The Travel & Competitiveness Report 2019 โดยในปี 2019 นี้ มีประเทศต่าง ๆ จากทั่วโลกรวม 140 ประเทศ ได้รับการจัดอันดับตามค่าดัชนีความสามารถในการแข่งขันด้านการเดินทางและท่องเที่ยว (Travel and Tourism Competitiveness Index: TTCI) ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติหลัก ได้แก่

- 1) สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Enabling Environment)
- 2) นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว (T&T Policy & Enabling Conditions)
- 3) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)
- 4) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม (Natural & Culture Resources)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เดินทางมายังจังหวัดนครพนม ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มสำราญทางน้ำ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการหากลุ่มตัวอย่างแบบกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร คำนวณโดยการใช้สูตรของ Cochran (1953) ในการคำนวณที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

ซึ่ง n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม

Z = ความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

d = สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าของกลุ่มตัวอย่าง

$$\begin{aligned} n &= \frac{P(1-P)Z^2}{d^2} \\ &= \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{(0.05)^2} \\ &= \frac{0.5 \times 0.5 \times 3.84}{0.0025} = 385 \sim 400 \end{aligned}$$

จากการคำนวณจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 385 ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจึงทำการเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ เป็นนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงของจังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยได้มีการอธิบายและชี้แจงเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลการวิจัยให้นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำได้รับทราบและยินดีให้ความร่วมมือ จำนวน 400 คน และมีระยะเวลาในการวิจัยเดือนเมษายน พ.ศ. 2566 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะคำถามปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยเน้นการให้ความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำในจังหวัดนครพนม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ คำถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถามปลายปิด จำนวน 6 ข้อคำถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพาหนะในการเดินทาง จุดประสงค์ของการท่องเที่ยว ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เลือกเดินทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงในจังหวัดนครพนม ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว จำนวน 4 ด้าน คือ เป็นคำถามปลายปิดแบบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้มาตรวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น ซึ่งมีการแบ่งระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ออกเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คือ 1) พึงพอใจน้อยที่สุด 2) พึงพอใจน้อย 3) พึงพอใจปานกลาง 4) พึงพอใจมาก และ 5) พึงพอใจมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นคำถามปลายเปิด

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษาและชัดเจนสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อขอคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง จากนั้นทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษา จำนวน 40 คน เพื่อมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา จึงได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม คือ 0.934

วิธีการรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย และแนวทางในการปกปิดข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจและยินยอมในการเป็นอาสาสมัครการวิจัยในครั้ง และยังมี การสอบถามนักท่องเที่ยวเบื้องต้น ว่ามีการใช้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงของจังหวัดนครพนมหรือไม่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) คณะผู้วิจัยได้รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลของแบบสอบถามทั้งหมดแล้วจะนำแบบสอบถามมาลงรหัสตัวเลข (Code) นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล โดยใช้การประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นำเสนอด้วย ค่าความถี่ ค่าจำนวน และค่าร้อยละ การวัดระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำโขงในจังหวัดนครพนม ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาบรรยาย ในการรายงานผล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายค่าเฉลี่ย (เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ, 2551) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.41-4.19 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.80 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 24.50 รองลงมาเป็นเพศทางเลื้อก 20.80 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 34.80 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 22.00 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 59.80 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท ร้อยละ 9.80 ซึ่งประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือเจ้าของธุรกิจ ร้อยละ 34.30 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 17.80 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 33.00 รองลงมาคือ รายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 31.30

ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำส่วนใหญ่เดินทางมายังจังหวัดนครพนมโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 68.80 รองลงมาคือ เดินทางด้วยเครื่องบิน ร้อยละ 18.00 นักท่องเที่ยวมีจุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ร้อยละ 59.00 รองลงมา

คือ เพื่อสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ร้อยละ 47.30 โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ร้อยละ 88.30 มีระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม จำนวน 1-2 วัน ร้อยละ 44.80 รองลงมาคือ ระยะเวลามากกว่า 2 วันขึ้นไป ร้อยละ 40 ซึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวครั้งนี้ นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครพนมเท่านั้น ร้อยละ 98.00 และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 37.50

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) พบว่า ความพึงพอใจภาพรวมของนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 4.11 และในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

ความพึงพอใจด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) ความมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง	3.99	.727	มาก
2) ความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว	4.02	.824	มาก
3) กิจกรรมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม	4.07	.756	มาก
4) การที่ผู้คนในพื้นที่เป็นมิตรและต้อนรับนักท่องเที่ยว	4.18	.681	มาก
รวม	4.06	.617	มาก

จากตารางที่ 1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวทางน้ำ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย โดยรวมอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การที่ผู้คนในพื้นที่เป็นมิตรและต้อนรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.18 รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07 และความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำระหว่างประเทศไทยและสปป.ลาว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านการแข่งขันด้านนโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจด้านนโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) ความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	4.02	.679	มาก
2) มีจุดผ่านแดนไปยังประเทศลาวไว้บริการนักท่องเที่ยว	4.00	.704	มาก
3) มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว	3.98	.754	มาก
4) การอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเพื่อการเดินทางข้ามแดนไป สปป.ลาว	4.04	.775	มาก
รวม	4.00	.596	มาก

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านนโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเพื่อการเดินทางข้ามแดนไป สปป.ลาว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 รองลงมา ด้านความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.02 และการมีจุดผ่านแดนไปยังประเทศลาว ไว้บริการนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำหรับทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐาน	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) การมีจำนวนโรงแรมและที่พักแรมที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว	4.15	.693	มาก
2) การมีร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว	4.12	.703	มาก
3) การมีระบบการขนส่งที่ดี และการมีเส้นทางเดินทางที่สะดวกสบาย	4.10	.761	มาก
4) การมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	4.08	.757	มาก
รวม	4.06	.536	มาก

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยรวมอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีจำนวนโรงแรมและที่พักแรมที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.15 รองลงมา การมีร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เพียงพอไว้รองรับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.12 และ การมีระบบการขนส่งที่ดี และการมีเส้นทางเดินทางที่สะดวกสบาย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำหรับทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

ศักยภาพการแข่งขันด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1) ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ	4.22	.714	มากที่สุด
2) ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น	4.23	.675	มากที่สุด
3) ความน่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	4.28	.704	มากที่สุด
4) ความหลากหลายของผู้คนและวิถีชีวิตชนเผ่า	4.28	.652	มากที่สุด
รวม	4.24	.565	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความน่าสนใจของทรัพยากร

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 เช่นเดียวกับความหลากหลายของผู้คนและวิถีชีวิตชนเผ่าค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.28 รองลงมาเป็นความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 และความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.22 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าสอดคล้องกับ งานการศึกษาของ อานุกาฬ มีศิลป์ และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวทางเรือสำราญของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เป็นเพศหญิง และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า สอดคล้องกับ รัศมีพร พงษ์พงษ์ และ เจกิตาน์ ศรีสรवल (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีใหม่อย่างรับผิดชอบของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และสอดคล้องกับ ศิริรัตน์ ขานทอง และวันทกาญจน์ สีมาโรฤทธิ์ การ์ด (2566) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดภูเก็ต พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-39 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีทรรศนะว่า เนื่องด้วยจังหวัดนครพนมมีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง ประกอบกับมีทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำโขงที่สวยงาม มีความปลอดภัยในการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยวเพศหญิง อีกทั้งมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่น่าสนใจ จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเพศหญิง

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมายังจังหวัดนครพนม มีจุดประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน สอดคล้องกับ อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจและคณะ (2561) ที่พบว่า วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวคือพักผ่อนกับครอบครัว เช่นเดียวกับ งานการศึกษาของ สุรพร มุลกุณี (2560) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อการพักผ่อน นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ มีระยะเวลาของการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม จำนวน 1-2 วัน เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครพนมเท่านั้น และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้งอยู่ที่ 15,001-20,000 บาท จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีทรรศนะว่า เนื่องด้วยการเดินทางมายังจังหวัดนครพนมมีความสะดวกสบายทั้งทางบกและทางอากาศ แต่ยังมีข้อจำกัดคือ การเดินทางภายในพื้นที่ของจังหวัดนครพนม ยังไม่มีระบบการขนส่งทางสาธารณะที่รองรับได้ทุกเส้นทาง และยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับการเดินทางทางน้ำได้ ดังนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงนิยมใช้รถยนต์ในการเดินทางมายังจังหวัดนครพนม

สำหรับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยรวมอยู่

ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่า ความน่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และงานเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับความหลากหลายของผู้คน และวิถีชีวิตชนเผ่า รองลงมาเป็น ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด และความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ งานวิจัยสอดคล้องกับ Zadeh Bazargani, Kilic (2021) ศึกษาความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและประสิทธิภาพของภาคการท่องเที่ยว พบว่า ในประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญของประสิทธิภาพการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับ Estevão et al. (2015) ที่ได้ศึกษาปัจจัยกำหนดความสามารถในการแข่งขันของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว: แนวทาง SEM ในประเด็นของการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งในด้านธรรมชาติและวัฒนธรรมในจุดหมายปลายทางที่ต้องให้ความสำคัญเป็นหลัก อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Abbas et al. (2021) ที่ได้กล่าวถึง แม่น้ำเป็นแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น ด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อาหาร สามารถเยี่ยมชมได้ 24 แห่ง ซึ่งก่อให้เกิดศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขงของจังหวัดนครพนมในด้านอื่นๆ อีก 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นโยบายและเงื่อนไขการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน จะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงเพิ่มเติม สอดคล้องกับรุ่งระวี วีระเวสส์ (2559) ที่เสนอแนะว่า ศักยภาพการแข่งขันการท่องเที่ยวของเมืองในตลาดโลก ควรมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับการให้บริการข้ามพรมแดนประเทศ การบริโภคข้ามพรมแดน และการเคลื่อนย้ายบุคลากร ร่วมด้วย เช่นเดียวกันกับ Zadeh Bazargani, 2021 ; Estevão et al. (2015) ; Abou-Shouk et al. (2022) และสุภัททิยา หล้าคำมี และคณะ (2560) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการแข่งขันของจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวนั้น ดัชนีที่เป็นปัจจัยกำหนดความสามารถการดำเนินงานมีหลากหลายปัจจัย ในลักษณะหลายมิติของความสัมพันธ์ การพัฒนาประสิทธิภาพการแข่งขันการท่องเที่ยวมักจะมีผลจากความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยหรือหลักเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างผู้อยู่อาศัยและคนในท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ เงื่อนไขด้านนโยบายต่าง ๆ อุปทานการท่องเที่ยว และการจัดการ ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานของแต่ละภูมิภาค และกลุ่มรายได้ของประเทศก็ยังคงนับเป็นปัจจัยพื้นฐานในการแข่งขันของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ตามตัวชี้วัดศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) เป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อรองรับในการเป็นเมืองหลักแห่งการพักผ่อน
2. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถนำผลวิจัยไปปรับปรุงคุณภาพการให้บริการด้านกาท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เพื่อยกระดับให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการบริการที่เป็นเลิศของผู้ให้บริการนักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บริการแก่นักท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ
2. ควรมีการศึกษาถึงโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนา และการออกแบบท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวแม่น้ำโขงร่วมกับกลุ่มจังหวัดข้างเคียง
3. ควรนำรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง ของจังหวัดนครพนมไปทำการศึกษาร่วมกับกลุ่มจังหวัด เพื่อการพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่ไร้รอยต่อในอนาคต และขยายผลโดยกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับระหว่างประเทศ และประเทศลาว เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำของไทย ให้เป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวในกลุ่มแม่น้ำโขง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของประเด็นการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง กรณีศึกษา จังหวัดนครพนม โดยนำจากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ 2 ฝั่งโขง เพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม ผลงานนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากการวิจัยแผนงานวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มหาวิทยาลัยนครพนม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566, 4 กรกฎาคม). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 3 พ.ศ.2566-2570*. ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ. <https://secretary.mots.go.th/category/60>
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566, 15 สิงหาคม). *สถิติของนักท่องเที่ยวชาวไทย*. กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. <https://secretary.mots.go.th/policy/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประจวบ จันทร์หมื่น. (2565). การบูรณาการแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สังคมและวัฒนธรรม ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 12(1), 82-95.
- เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ. (2551). *สถิติเพื่อการวิจัย*. เท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น
- รัศมีพร พยุงพงษ์ และ เจกิตาน์ ศรีสรवल. (2566). พฤติกรรมการท่องเที่ยววิถีใหม่อย่างรับผิดชอบของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี*, 20(1), 24-33.
- รุ่งระวี วีระเวสส์. (2559). ศักยภาพการแข่งขันการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาในตลาดโลก : วิเคราะห์ด้วยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 10(1), 260-268.

- ศิริรัตน์ ขานทอง และ วันทกาญจน์ สีมาโรฤทธิ์ การ์ด. (2566). การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดภูเก็ต. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 7(2), 587-604.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563, ธันวาคม). *โครงการจัดทำข้อมูลตามตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 – 2580)*.
https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_2022022135024.pdf
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2564, 15 กันยายน). *แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2566 – 2567*. จังหวัดนครพนม. http://www2.nakhonphanom.go.th/files/com_news_struct/2021-09_859756163e30c86.pdf
- สุภัททิยา หล้าคำมี ยุรพร ศุภรัตน์ และ พิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์. (2560). *การศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน* [เอกสารการนำเสนอ]. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55: ศาสตร์แห่งแผ่นดินสู่ประเทศไทย 4.0, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย.
- สุรพร มุลกณี. (2560). *แนวทางการพัฒนาการจัดการท่าเรือสำหรับการท่องเที่ยวเรือสำราญของประเทศไทย กรณีศึกษาท่าเรือแหลมฉบัง*. [ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ ศรีธนา บุญญเศรษฐ์ อโณทัย งามวิชัยกิจ กัลยณัฐ กิตติพงศ์พิทยา และสุรเดช หวังทอง. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภคการท่องเที่ยวเรือสำราญและการให้บริหารของผู้ประกอบการธุรกิจเรือสำราญในกลุ่มท่องเที่ยวอันดามัน. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 16(1), 193-206.
- อานุกาภ มีศิลป์, วัชระ ยี่สุนเทศ และ ทศพร มะหะ. (2561). พฤติกรรมการท่องเที่ยวทางเรือสำราญของนักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 2(2), 12-21.
- Abbas, E. W., Jumriani, J., Syaharuddin, S., Subiyakto, B., & Rusmaniah, R. (2021). Portrait of Tourism Based on River Tourism in Banjarmasin. *The Kalimantan Social Studies Journal*, 3(1), 18-26.
- Abou-Shouk, M., Zoair, N., Elbaz, A.M. and Abdel-Jalil, M. (2022). Local tourists' perceptions of tourist destinations' competitiveness: a comparative study of the United Arab Emirates, Egypt, and Oman. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 15(2), 143-154. <https://doi.org/10.1108/WHATT-10-2022-0117>
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. John Wiley & Sons. Inc.

- Estevão, C., Ferreira, J. and Nunes, S. (2015). Determinants of Tourism Destination Competitiveness: A SEM Approach. *Marketing Places and Spaces (Advances in Culture, Tourism and Hospitality Research, 10.* 121-139. <https://doi.org/10.1108S1871-317320150000010009>
- Fachrudin H. T., & Lubis M.D. (2016). Planning for Riverside Area as Water Tourism Destination to Improve Quality of Life Local Residents, Case Study: Batuan – Sikambing River, Medan, Indonesia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences, 234,* 434-441.
- Jennings, G. (2007). *Water-Based Tourism, Sport, Leisure, and Recreation Experiences.* Routledge
- Łapko, A., & Panasiuk, A. (2019). Water tourism as a recipient of transport services on the example of Szczecin. *Transportation Research Procedia, 39,* 290-299. <https://doi.org/10.1016/j.trpro.2019.06.031>
- World Economic Forum. (2019, 4 September). *Travel & Tourism Development Index 2019.* The World Economic Forum. <https://www.weforum.org/publications/the-travel-tourism-competitiveness-report-2019/>
- Zadeh Bazargani, R. H., & Kilic, H. (2021). Tourism competitiveness and tourism sector performance: Empirical insights from new data, *Journal of Hospitality and Tourism Management, 46,* 73-82. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.11.011>